

որին այնքան պէտք ունի սա:—Յաջողութիւն այս իմաստով «Արարատ»ի նոր տարեշրջանին: Նորա նոր խմբագիրներին եւ աշխատակիցներին:

Կ. Վ.

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ

Վեհափառ Հայրապետը նոյեմբերի 1-ին, Կարսի երկաթուղու գիշերուայ զնացքով, մեկնեց Թիֆլիսից զէպի Աղէքսանդրապոլ, ուր երկու օր մնալուց յետոյ, Երեւանեան երկաթուղու նորակառոյց գծի վերայ առանձին զնացքով, նոյեմբեր 4-ին ժամանեց Մայր Աթոռ: Վարժուէն կայարանի մօտ Ն. Վեհափառութեան ընդ առաջ էին ելել Մայր Աթոռի միաբաններէց Գեր. Յովհաննէս եւ Ղեռնդ եպիսկոպոսները, Արժ. Բաղարատ Գ. Թաւաքալեան, Մխիթար, Կարապետ, Յուսիկ եւ Եղնիկ վարդապետները:

Տիֆլիսից եւ Աղէքսանդրապոլից Նորին Վեհափառութեան ուղեկցում էին՝ Տ. Սահակ եւ Տ. Գաբրիէլ եպիսկոպոսներ, Տ. Սահակ Բաղդասարեան, Տ. Կիւրեղ, Տ. Տիւրայր, Տ. Կորիւն եւ Տ. Մատթէոս վարդապետներ:

Նորին Վեհափառութեան հետեորդներէց Գեր. Գաբրիէլ եպիսկոպոս եւ Տ. Կիւրեղ վարդապետ մի քանի օր յետոյ վերադարձան իրենց պաշտօնատեղիները (Սանահին եւ Կարս)։ Տ. Սահակ վարդապետ Բաղդասարեան նշանակուեցաւ վանահայր Ագուլեաց ս. Թովմա առաքելոյ վանքի եւ վերահսկող շրջակայքի ուխտատեղեաց, եւ զնաց Վ. Ագուլիս. Տ. Տիւրայր վարդապետ Աղէքսանդրապոլի վիճակի փոխանորդ կարգուեց, ուր եւ զիմեց նոյեմբերի վերջին. Գեր. Սահակ եպիսկոպոս Այվատեան արքեպիսկոպոսութեան բարձր աստիճան ստացաւ եւ նշանակուելով Պարսկաստանի եւ Հնդկաստանի առաջնորդ՝ մեկնեց զէպի Թեհրան:

Տ. Մեսրոպ վարդապետ, Մ. Աթոռի մատենադարանում իւր շարադրութեան համար հարկաւոր նիւթերը ժողովելուց յետոյ՝ ուղեորուեցաւ զէպի Ս. Պետրոսը, մագիս-

տրոսութեան աստիճան ստանալու համար:

Կարճ ժամանակով Մ. Աթոռ եկան Բագուի եկեղեցեաց գործակալ Տ. Աբսէն վարդապետ եւ Սպահանի առաջն. փոխանորդ Տ. Բաղարատ վարդապետ Վարդապարեան: Տ. Աբսէն վարդապետ վերադարձաւ Բագու, իսկ Տ. Բաղարատ վարդ. պաշտօնական գործով Մոսկուա զնաց, որտեղից վերադառնալով պէտք է երթայ կրկին իւր պաշտօնատեղին:

Մ. Աթոռ եկաւ նաեւ Ն. Բայազիտի եւ Գարաշիշապի գործակալ Տ. Թովմա վարդապետ, որ Ղլարի առաջն. փոխանորդ կարգուելով՝ զնաց այս նոր պաշտօնին:

Իսկ փոխարէնը Մուրադբէկեան Աղէքսանդր սարկաւագ՝ Սեանայ վանքը զնալով եւ Գեր. Սարգիս եպիսկոպոսից կուսակրօն քահանայ ձեռնադրուելով, Ն. Բայազիտի գործակալ է նշանակուել:

Մ. Աթոռի տպարանի տեսուչ եւ ձեւաբանի ուսուցիչ Տ. Եղնիկ վարդապետ հրաման ստացաւ նոյեմբեր ամին Նորին Վեհափառութիւնից երկու շարաթով Թիֆլիս զնալու եւ լուղթ զնելու աստուածաշունչի համար, որի տպագրութիւնը շուտով պէտք է ձեռնարկուի:

Երեք տարի Խարկովում իրաւարանութեան գաղափարութիւններ լսելուց եւ նոյն տեղում գտնուած հայերին հովուելուց յետոյ Մ. Աթոռ վերադարձաւ Տ. Բարդէն վարդապետ:

Վերադարձաւ նաեւ Շնորհ. Կոստանդին սարկաւագ, որ խոչընդոտների հանդիպեց՝ Մոսկուայի Գիւղասնական ինստիտուտը մանկ կամենալով:

Վերադարձան Գեր. Յուսիկ եպիսկոպոս, որ Վեհափառ Հայրապետի առանձին յանձնարարութիւններով Մոսկուա էր զնացել, եւ Տ. Հմայեակ վարդ. Արշարունի, որին Տիֆլիսի Գատաստ պալատը արդարացրեց նորա վերայ բարդուած մեղադրանքներէց:

Գեկտ. 19 Մ. Աթոռ ժամանեց Գեր. Գէորդ արքեպիսկոպոս Սուրենեան: Նորին Բ. Սրբազնութեան ընդառաջ էին զնացել Ղարձուի կայարանը Տ. Բաղարատ վարդ. Գ. Թաւաքալեան եւ Տ. Կորիւն վարդապետ:

Ս. Ստեփաննոսի տօնին Վեհափառ Հայ-

բաղկերի հրամանաւ ուրաք ստացան ձեւաբանի Պ. լսարանի ուսանող Նիկողայոս Բիրդեան Աքքիրմանցի և Բ. լսարանի ուսանող Մկրտչի Մեկքոնեան վանեցի ու Յարութիւն Ազամեան Ն. Նախիջևանի Թոփաի գիւղից:— Պէտք է նկատել, որ ինչպէս Ս. Ստեփաննոսի այնպէս և միւս աւագ տներն ու եկեղ. հանդէսները առանձին վայելչութեամբ կատարուեցան այս տարին շնորհիւ այն բարեկարգութեան և կարգ ու կանոնի որ մտել ու աւելացել է Մայր տաճարի մէջ Գեր. Աննդեկոսիոսի աւագ լուսարար կարգուելու օրից: Աւելացել են նաեւ տաճարի հանդերձանքն ու սպասերը, որոնց համար գովելի նախանձախնդրութեամբ զիմուսներ է անում և հեռու մօտիկ նուիրատուներ գտնում Գեր. Աննդեկոսիոսի:

Կարնոյ սոսկալի երկրաշարժի լուրն առնելով՝ Նորին Ա.հատաութիւնը անօրինեց անմիջապէս հազար բուլլի ուղարկել Մ. Աթոռի գանձարանից ի նպատակ վաճառելու ներս:

Ն. Ա.հատաութիւնը բարեհաճեց ներկայ գտնուել ս. Թադէոս և ս. Բարդուղիմիոս առաքելաների տնի երեկոյեան ձմեռքանում կազմած գրական հանդիպնի կարգաւ սուրբերի յիշատակին նուիրած Խրքերթուածը և Խր հայրական խրատներն ու յորդորները առ ուսանող մանկաւոյն:

ՏԱԿԱՆԱԳԻՐ

Երգումի երկրաշարժը.— Հոկտ. 26-ին ուրբաթ օրը Երզնումի մէջ երկրաշարժ եղաւ, որի դորաւոր ցնցումները բաւական ծանր վնասներ պատճառած են: Բազմաթիւ տուներ փլեր կամ ծանրապէս վնասուել են: Վրասի թէ մեռեալներուն և վերաւերեալներուն թիւը 20-ի կը հասնի: Եկեղեցիներ ալ վնասուած են բաւական ծանր կերպով: Ժողովուրդը վրաններու տակ հաստատուել է: Նահանգին նորընտիր կուսակալ Նազար մէյ վնասուողներուն այցելելով զանազան գործակցութիւններ է: Ժողովուրդը վախէն իր բնակա-

րանները չէ մտէր, նոր ցնցումներու մտածումն իսկ սարսափելով:

Երկրաշարժը նախապէս կարծաւածէն աւելի մեծ վնասներու փնդի տուած է, մանաւանդ երբ նկատողութեան առնելը եղաւ նախկին խառութիւնը քանի որ շատերը հարկադրուած են իրենց տունը տեղը թողել և վրաններու տակ ապաստանել: Եղած վնասները անմիջապէս դարմանել կարելի չէ հարկաւ: սակայն հետը եղածին շատ գարման մը բլլալու համար կուսակալ Վոսմ. Նազմ մէյ իր նախագահութեան տակ յանձնաժողով մը կազմել է, որուն կը մասնակցի նաեւ առաջնորդ Զաւէն Ծ. Վ., և անմիջապէս հանգանակութիւն կատարուելով 500 սոկի շատի դուստր մը հաւաքուել է: Միւս կողմէ կուսակալը մեծապէս հոգ կը տանի, որ արկածելոց ինչքերը ապահովուին և վնասուած շէնքերու մէջ բնակութիւն չհաստատուի: Պատրիարքարանի մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ որուն անդամ ընտրուած են Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան, Դանիէլ էֆ. Հանէսեան, Կարապետ էֆ. Խեղպիկեան և Գարեգին էֆ. Ազամեան: Ս. Պատրիարքը 10 սոկի տուած և Կոնդակ մըն ալ յանձնած է յանձնաժողովոյ, որուն մէջ խօսելով պէտքէն կարեւորութեան վրայ կ'աւելցնէ. «Սերեւիք, գուցէ որ առէն կարօտութեան միջոց նպաստ չէր գլացած, փութացէք այդ առթիւ ալ ցուցնել 2եր սերը, 2եր գութը, և նպատակ, ու ողորմելով յայտնեցէ և վկայեցէ 2եր պարտուց կատարմանը համար ունեցած փոյթներնդ»:

— Երզնումի Զաւէն Ծ. Վ. Նոյեմբեր 3 թուականով գրած է Պատրիարքարան թէ երկրաշարժի ցնցումները կը շարունակեն դեռ. խիստ ձմեռ մը կ'ընէ, կրկնապատկելով աղքատ ժողովրդեան թշուառութիւնը: Ժողովուրդը դեռ իր տունները չէ գարձած. խանութները դոյ կը մնան դեռ: միայն կառավարութեան յորդորմամբ փուռերն ու մասվաճառները բաց են: Ժողովրդին հաց և միս հայթայթելու համար ժողովրդին սնունդ հայթայթելու համար կազմուած յանձնաժողովը ամէն միջոց ու ջանք ի գործ կը դնէ օրը օրին ապրող ժողովրդին հաց, կերակուր, շաքար, թէյ և փառելիք հասցնելու: Տեղական իշխանութիւնը փութով կը շարունակէ հանդանակութիւնը բազմաթիւ բարեկեցիկ գաղաղաբուն մէյ, որ մինչեւ 1000 սոկոյ հասած է: Այս հանգանակութեան հայ բարեկեցիկ գաղաղաբուն ալ բաւական շշանակելի մասնակցութիւն մը ունեցած է: Տեղական կառավարութիւնը ամէն ազգէ ու կրօնէ արկածելոց անխախտ կարելի եղած նպատակները կը հարցնէ: Օրտկան 800 օխա հաց կը զրկուի միայն Հայոց Առաջնորդարանը: Զաւէն Վ. յանուն արկածելոց իր խորին երախտա-